

บริบทการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเพลงเรือลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี

THE CONTEXT EMERGENCE AND CHANGE OF "PLENG RUA" IN PHETCHBURI RIVER BASIN

ไตรตรึงษ์ พลอยม่วง 4836356 LCCS/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : พรทิพย์ อุดมรัตน์, ศศ.ม., โสฬส ศิริไสย์, Ph.D.,
อนันต์ สบฤกษ์, กศ.บ., กศ.ม.

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “บริบทการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเพลงเรือลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี” มีวัตถุประสงค์ คือ 1.ศึกษาประวัติพัฒนาการ รูปแบบ เนื้อหาและขนบการเล่นเพลงเรือของชุมชนลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี 2.ศึกษา บทบาทหน้าที่ของเพลงเรือเมืองเพชรบุรีที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี และ 3. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของเพลงเรือในบริบททางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี ในปัจจุบัน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) และในการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (intensive interview) เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม จากกลุ่มพ่อเพลงแม่เพลง และลูกคู่เพลงเรือ จำนวน 3 คนะ ได้แก่ เพลงเรือคณะศิษย์วัดขลุบ เพลงเรือคณะแม่ลำยอง และเพลงเรือคณะ ผู้สูงอายุโรงพยาบาลบ้านลาด

ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง บริบททางสังคมและรูปแบบทางวัฒนธรรมของชุมชนลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี โดยเฉพาะการละเล่นเพลงเรือที่ได้ เปลี่ยนแปลงจากการเล่นเรือในแม่น้ำเพชรบุรีเป็นการเล่นเพลงเรือบก ซึ่งคุณลักษณะของเพลงเรือที่เปลี่ยนแปลง ไปจากเดิม ได้แก่ 1.ความเชื่อที่เกี่ยวกับการละเล่นเพลงเรือ 2.รูปแบบการแสดง 3.เครื่องแต่งกาย 4.กระบวนการ เรียนรู้และการถ่ายทอด 5.กลอนเพลง 6.โอกาสและสถานที่ในการแสดง 7.ผู้เกี่ยวข้องในการร้องเล่นเพลงเรือ 8. ลำดับขั้นตอนในการแสดง 9.รูปแบบของดนตรี และ 10.การส่งเสริมสนับสนุน

ผลการวิเคราะห์บทบาทของเพลงเรือ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ 1.บทบาทโดยตรง ประกอบด้วย บทบาทในการแสดงเอกลักษณ์ชุมชน, บทบาทในการให้ความบันเทิง, บทบาทที่มีต่อความเชื่อ และ 2.บทบาทโดยอ้อม ประกอบด้วย บทบาทในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้ให้การศึกษา, บทบาทในการบันทึกเรื่องราวทาง ประวัติศาสตร์, บทบาทในการควบคุมความประพฤติและศีลธรรม, บทบาทในการสะท้อนสภาพสังคม, บทบาทในการ ระบายความคับข้องใจและปลดปล่อยแรงผลักดันทางเพศ และบทบาทในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร แต่ใน ปัจจุบันบทบาทของเพลงเรือเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เนื่องจากเพลงเรือต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ ท่ามกลางความทันสมัยและกระแสของโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ จากที่เคยเป็นการละเล่นพื้นบ้านสร้างความ สนุกสนานบันเทิงแก่คนในชุมชนลุ่มแม่น้ำเพชรบุรีตามโอกาสของเทศกาลประจำปี กลายมาเป็นการแสดงเพื่อการ อนุรักษ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และมีบทบาทตามวัตถุประสงค์การใช้งานของหน่วยราชการและหน่วยงาน ปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การแสดงในงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และงานของโรงพยาบาล เป็นต้น

คำสำคัญ : เพลงเรือ, เพลงเรือบก

THE CONTEXT EMERGENCE AND CHANGE OF "PLENG RUA" IN PHETCHBURI RIVER BASIN

TRAITRUNG PLOYMONG 4836356 LCCS/M

M.A. (CULTURAL STUDIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: PORNTHIP USUPARAT, M.A., SOLOT SIRISAI, Ph.D., ANAN SOBRERK, M.ED

ABSTRACT

The objectives of the thesis on the traditional boat song (Phleng Rua) were 1) to study history and development style, content, and Phleng Rua tradition in the community of Phetchburi River Basin; 2) to study roles and responsibilities of Phleng Rua in society and culture of the communities in Phetchburi River Basin; and 3) to study the current change and adaptation of Phleng Rua in the context of economy, society, and culture of the community in Phetchburi river basin, Thailand. Quantitative research was applied as a research methodology, including participant observation and intensive interview. The data of the field study were gathered and analyzed from male and female master singers of Phleng Rua and their chorus of 3 bands, which were Phleng Rua of Wat Klub Band, Phleng Rua of Mae Lamyong Band, and Phleng Rua of the Elderly Band at Banlad Hospital.

The research results showed that the impact of economic and social development has effected a change in social context and cultural style of the community in Phetchburi river basin. Particularly, the folk game of Phleng Rua has changed from singing on the Phetchburi River to singing on the shore. Therefore, the qualifications of Phleng Rua, which have recently changed, include 1) a religious belief in the singing of Phleng Rua; 2) style of performance; 3) costume; 4) process of learning and dissemination; 5) verse songs; 6) occasion and place of performance; 7) performance by persons with a strong connection to singing Phleng Rua; 8) sequence of performance; 9) music style; and 10) development and promotion of Phleng Rua.

The analysis of the role of Phleng Rua can be divided into 2 issues: 1) direct role, consisting of performance to stress community identity, providing entertainment, and strengthening beliefs; and 2) indirect role, consisting of providing a learning and educational source, historical record, behavior and moral control, reflection of social status, release of depression and sexual pressure, and information dissemination. However, currently the roles of Phleng Rua are slightly changing because the song must adapt itself in order to exist amid modernization and globalization. Phleng Rua has changed from a Thai folk game which provided entertainment to the community on annual festivals to a performance for conservation and tourism promotion. In addition, its roles are in accordance with the objectives stipulated by application to government agencies and local administrative units for performance at events in Sub-district administrative organizations and in hospitals.

KEY WORDS : PHLENG RUA , PHLENG RUA BOK

270 pages